

УДК 372.881(592.36)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-93-3>

МОВНА ПОЛІТИКА В ДОШКІЛЬНОМУ СЕКТОРІ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ СІНГАПУРУ

Ісакова Єлизавета Павлівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовної підготовки
Донбаська державна машинобудівна академія
isakovaliz@ukr.net
orcid.org/0000-0002-8487-042X

Дослідження особливостей мовної освіти в дошкільному секторі країни, яка є мультинаціональною за складом населення і має високоякісну освітню систему, є корисним з точки зору запровадження ефективних та апробованих засобів оновлення та оптимізації вітчизняної дошкільної освіти. **Мета статті** полягає у вивченні та аналізі мовної політики Сінгапуру й засобів її реалізації в дошкільному секторі освіти країни. **Методи.** Робота ґрунтується на методологічних принципах науковості, об'єктивності та цілісності. В процесі дослідження застосовувалися такі методи наукових досліджень, як аналіз наукової літератури і нормативних документів, синтез, порівняння, узагальнення й систематизація отриманих даних.

Результати дослідження. Простежено основні напрями діяльності держави із забезпечення білінгвальної освіти в дошкільному секторі Сінгапуру, а також уніфікації та регулювання діяльності закладів дошкільної освіти Сінгапуру у сфері мовної освіти. Встановлено, що запропонована Міністерством освіти Сінгапуру концептуальна рамка «Виховання дітей раннього віку» дала змогу створити єдину концептуальну й методологічну базу для розроблення навчальних програм в окремих закладах дошкільної освіти. Іншим напрямом діяльності уряду Сінгапуру стало зменшення наслідків домінування англійської та китайської мов у дошкільному секторі країни, збільшення кількості програм вивчення малайської і тамільської мов у дошкільних закладах освіти задля забезпечення рівного доступу до мовної освіти для представників усіх етносів Сінгапуру за рахунок відкриття нових дитячих садочків із пропозицією вивчення англійської мови та трьох рідних мов на вибір.

Висновки. Визначено, що білінгвальна політика країни запроваджена з прагматичною метою об'єднання багатонаціонального суспільства й досягнення економічного росту, з одного боку, та збереження національної спадщини, культури й традицій етносів, які проживають у Сінгапурі, з іншого боку. Незважаючи на приватний характер дошкільного сектору освіти, уряд країни бере активну участь у його регулюванні та спрямовує свої зусилля на забезпечення потреб усіх етнічних груп населення в мовній освіті.

Ключові слова: мовна політика, мовна освіта, білінгвізм, дошкільна освіта, англійська мова, рідна мова, навчальний процес.

LANGUAGE POLICY IN THE PRESCHOOL SECTOR OF THE EDUCATIONAL SYSTEM OF SINGAPORE

Isakova Yelizaveta Pavlivna,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Language Training
Donbas State Engineering Academy
isakovaliz@ukr.net
orcid.org/0000-0002-8487-042X

Studying language education in the preschool sector of a country, which is multinational and has a high quality education system, is useful in terms of implementing effective and proven means of updating and optimizing of domestic preschool education. **The purpose of the article** is to study and analyze Singapore's language policy and ways of its implementation in the country's preschool education sector. **Methods.** The work is based on the methodological principles of scientificity, objectivity and integrity. The research is based on such methods of scientific researches as the analysis of scientific literature and normative documents, synthesis, comparison, generalization and systematization of the received data.

Research results. The main directions of the state activity on providing bilingual education in the preschool sector of Singapore, as well as unification and regulation of the functioning of Singapore's preschool educational institutions in the field of language education are studied. It was found that the conceptual

framework “Nurturing early learners”, proposed by the Ministry of Education of Singapore, allowed creating a single conceptual and methodological basis for the development of curricula in each individual preschool institution. Another focus of the Singaporean government has been turned to reducing the impact of English and Chinese dominance in the country’s preschool sector and to increasing the number of Malay and Tamil language programs in preschools for ensuring equal access to language education for all Singaporean ethnic groups by opening new kindergartens with an offer to study English and three native languages (optional).

Conclusions. It was determined that the country’s bilingual policy was implemented with the pragmatic goal of uniting a multinational society and achieving economic growth, on the one hand, and preserving the national heritage, culture and traditions of the ethnic groups living in Singapore, on the other. Despite the private nature of Singapore’s pre-school education sector, the government is actively involved in regulating it, including language education, ensuring the principle of meritocracy by meeting the needs of all ethnic groups in language education at the pre-school level.

Key words: *language policy, language education, bilingualism, preschool education, English, native language, educational process.*

Вступ

В умовах сучасних глобалізаційних процесів питання якісної мовної освіти набуло особливої значущості. Конкурентоспроможність фахівців сьогодні визначається не тільки високим рівнем професійної підготовки, але й здатністю успішно взаємодіяти в різних комунікативних середовищах. Знання кількох мов значно розширює діапазон можливостей для навчання, виховання, розвитку людини і стає потребою для ефективного функціонування в сучасному глобальному комунікативно-інформаційному просторі. Багатомовність наполегливо входить у життя людини, інтегруючи її зі світовим економічним, політичним, культурним та іншими просторами.

Питанню мовної освіти громадян приділяється багато уваги в розвинутих країнах. В Україні останніми роками також відбувається процес активного реформування й оновлення різних сфер освітньої галузі, в якому забезпечення якісної мовної освіти є одним із пріоритетних завдань. Крім визнання української мови державною мовою і мовою навчального процесу на всіх його етапах, пріоритет також віддається вивченню іноземних мов. В пунктах 3, 4 статті 3 «Мова освіти» Закону про освіту зазначається, що держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти. У закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами, а саме державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу (Про освіту. Закон України, 2017). Англійська мова є найпоширенішою іноземною мовою, яку вивчають у закладах освіти України, що перш за все пов’язано з її міжнародним статусом “lingua franca”.

Дошкільний вік є найсприятливішим для початку білінгвальної освіти дитини. Вік від народження до 6–7 років є сензитив-

ним періодом для мовленнєвого розвитку особистості, яка зростає і розвивається. Численні дослідження психологів, лінгвістів і педагогів (Л. Виготський, О. Леонтьєв, О. Лурія, Ш. Амонашвілі, В. Запорожець, Н. Бонк, Е. Негневицька) засвідчують, що в цьому віці діти навчаються говорити майже без проблем. Це стосується як рідної, так і іншої мов. Розвиток фізіологічних і психічних процесів старшого дошкільника досягає того рівня, який забезпечує передумови для системного іншомовного навчання. Дошкільний вік (5–7 років) є одним з головних у мовленнєвому розвитку дитини, що пов’язано з легкістю процесу запам’ятовування, відсутністю мовних бар’єрів, які виникають у дорослих комунікантів. Крім того, раннє вивчення другої мови формує у дитини мовну інтуїцію, металінгвістичні здібності, а також сприяє творчому розвитку (Єфремова, Самедова, 2017: 42).

Однак, незважаючи на те, що навчання іноземним мовам у дошкільному віці є популярним у нашій країні, воно має факультативний, ненормований характер і реалізується на базі різних підходів та навчальних програм. Уніфікація і врегулювання процесу вивчення іноземних мов у дошкільних закладах України є бажаним із точки зору визначення очікуваних результатів такого навчання та їх відповідності вимогам початкової школи, у якій вивчення іноземної мови стає обов’язковим.

В процесі реформування різних сфер освіти в Україні доцільним є вивчення досвіду інших країн, які досягли певних успіхів у цьому напрямі. Особливої уваги заслуговують країни зі складним мовним ландшафтом і мультинаціональним складом. Вивчення шляхів вирішення мовного питання та впровадження й підтримки виваженої мовної політики в таких країнах буде корисним для реформування вітчизняної освітньої системи, зокрема в напрямі мовної освіти дітей дошкільного віку. Однією з таких країн, якій вдалося сформулювати

і запровадити ефективну мовну політику, є Республіка Сінгапур. Мовна політика Сінгапуру, з одного боку, забезпечила об'єднання країни і якісне вивчення англійської мови як передумови успішного функціонування фахівців на міжнародній арені, з другого боку, зберегла національну спадщину за рахунок вивчення рідних, етнічних мов, а з третього боку, сприяє забезпеченню рівних можливостей в освіті для всіх членів суспільства, починаючи з дошкільного віку, і підтримки принципу меритократії.

Мета статті полягає у вивченні мовного ландшафту Сінгапуру, дослідженні основних напрямів мовної політики країни в дошкільному секторі освіти та шляхів її реалізації, а також аналізі концептуально-методологічних засад запровадження мовної освіти в закладах дошкільної освіти країни.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

В Україні приділяється багато уваги питанню мовної освіти людини, зокрема іншомовної. Задля підвищення популярності й ефективності вивчення англійської мови Міністерством освіти і науки України було вжито низку заходів та ініціатив. Указом Президента України від 16 листопада 2015 року № 641/2015 2016 рік був визначений роком англійської мови. У 2019 році Міністерство освіти і науки України схвалило Концепцію розвитку англійської мови в університетах, яка передбачає володіння англійською мовою на рівні не менш як B1 (Intermediate level – середній рівень) обов'язковою умовою для вступу, а B2 (Upper intermediate – рівень вище середнього) – для випуску із закладу вищої освіти, а також ввело обов'язковий вступний іспит з англійської мови для вступу в магістратуру для багатьох спеціальностей (Концепція розвитку англійської мови, 2019).

На рівні дошкільної освіти в нашій країні також вжито певних заходів задля модернізації системи мовної освіти дітей дошкільного віку. Міністерством освіти і науки було розроблено Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, який фактично є Державним стандартом дошкільної освіти і в якому передбачено всебічну мовну освіту дитини дошкільного віку. Вивчення української мови є обов'язковим компонентом дошкільної освіти і передбачає засвоєння дитиною культури мовлення та спілкування, елементарних правил користування мовою у різних життєвих ситуаціях. Вивчення іноземної мови включено до Базового компоненту як варіативний компонент, у якому особлива увага приділяється формуванню понятійного і лексичного мінімуму, що охоплює основні сфери життєдіяльності дітей

дошкільного віку, розвитку вмінь розуміти чуже мовлення, правильно вимовляти звуки, будувати та інтонувати речення, зачувати напам'ять вірші, спілкуватися, дотримуватися мовленнєвого етикету (Базовий компонент дошкільної освіти, 2020). Питання іншомовної дошкільної освіти в Україні на сучасному етапі потребує більш детального вивчення й реформування задля запровадження ефективної системи білінгвальної освіти дитини на цьому етапі її розвитку і забезпечення тісної спадкоємності дошкільного і шкільного етапів мовної освіти.

В розвинутих країнах Азії (Китай, Сінгапур, Південна Корея тощо) чітко простежується тенденція до державної мовної політики багатомовності, яка є відображенням цілеспрямованої державної мовної політики, орієнтованої на ефективність, прагматизм, забезпечення внутрішньої стабільності, а також на розширення кола можливостей для кожного представника кожної мовної общини (Яковлева, 2016: 38). На дошкільному рівні ця політика багатомовності реалізується через запровадження обов'язкової білінгвальної освіти, регулювання концептуальних і методологічних підходів до цього процесу на державному рівні, уніфікації навчальних програм та розроблення чітких очікуваних результатів білінгвальної освіти дошкільників задля їх якісного і легкого переходу до початкової школи. Вивчення мовної освіти в країнах Азії здійснюється більшою мірою іноземними дослідниками, такими як Ю. Куанг, Ю. Батлер, Д. Якобсон, Дж. Лим, Дж. Кім, В.К. Тан, Х. Гор, Л. Лі. Актуальність вивчення системи, принципів і підходів до мовної освіти дітей дошкільного віку в Сінгапурі визначається необхідністю дослідження позитивного досвіду реформування освітніх систем та запровадження ефективних засобів модернізації та оптимізації навчально-виховного процесу в сучасних умовах освітньої системи України.

2. Методологія та методи

Дослідження ґрунтується на методологічних принципах науковості, об'єктивності і цілісності. В основу дослідження покладено такі наукові підходи, як системний, соціокультурний, антропологічний та етнопедagogічний. Системний підхід дає змогу вивчати мовну освіту як систему з її структурою, принципами функціонування, яка перебуває у зв'язку з іншими компонентами всієї освітньої системи і яка постійно рухається, змінюється та розвивається. Соціокультурний підхід передбачає неможливість розгляду мовного розвитку людини без її тісного зв'язку із соціумом і його культурною спадщиною. Сутність антропо-

логічного підходу полягає в комплексному підході до педагогічної діяльності, урахуванні всіх сфер розвитку й життєдіяльності людини, які впливають на її навчання. Етнопедагогічний підхід проявляється в урахуванні інтернаціонального, національного та індивідуального компонентів навчально-виховного процесу. Задля визначення ключових напрямів регулювання мовної освіти дітей у закладах дошкільної освіти Сінгапуру нами застосовувалися такі методи наукових досліджень, як аналіз наукової літератури і нормативних документів, синтезу, порівняння, узагальнення й систематизації отриманих даних.

3. Результати та дискусії

Республіка Сінгапур отримала свою незалежність у 1965 році. Основні зусилля з розбудови держави уряд Сінгапуру спрямував на створення ефективної системи освіти як передумови виховання конкурентоспроможних фахівців на світовій арені. Активне реформування й модернізація дошкільної сфери як первинної ланки освітнього процесу розпочалися на початку ХХ століття. Дошкільний сектор є приватним у Сінгапурі, і на початок нашого століття кожен заклад у своїй діяльності керувався власними концепціями і поглядами на виховання й навчання. Задля створення засад, які б уніфікували, об'єднували і регулювали діяльність закладів дошкільної освіти Сінгапуру, уряд розробив і запровадив концептуально-методологічну базу функціонування закладів дошкільної освіти в країні. Концептуальна рамка «Виховання дітей раннього віку», яка була розроблена Міністерством освіти Сінгапуру у 2003 році, хоча й має рекомендаційний характер, стала концептуальною основою для створення навчально-виховних програм у кожному окремому закладі дошкільної освіти країни.

В основу концептуальної рамки «Виховання дітей раннього віку» покладено принцип цілісного розвитку дитини як особистості за допомогою інтерактивних видів навчання. Разом із розвитком фізичних, естетичних, пізнавальних, математичних здібностей маленьких дітей головним завданням цього етапу розвитку є розвиток білінгвальної компетенції і грамотності дитини. Згідно з чітко встановленими Міністерством освіти Сінгапуру очікуваними результатами навчання, після закінчення закладу дошкільної освіти дитина повинна вміти успішно взаємодіяти, вступати в діалоги, слухати, розуміти й відповідати на запитання, підтримувати просту бесіду (NEL. A framework, 2012) як англійською, так і своєю рідною мовою.

Білінгвізм є характерною ознакою освітнього процесу в Сінгапурі. Англійська мова виступає єдиною мовою навчального процесу, проте з початкової школи передбачається обов'язкове вивчення другої, етнічної мови. Обов'язкове білінгвальне навчання у початковій школі було запроваджено у 1966 році, а з 1969 року – у середній. Саме білінгвізм, з одного боку, надає великі соціальні та когнітивні переваги, забезпечуючи конкурентоспроможність в умовах глобалізованої світової економіки, а з іншого боку, підтримує культурну ідентичність спільноти за рахунок знання й розуміння цінностей, звичаїв і традицій етносів, які населяють країну. Крім того, встановлено, що білінгви більш здатні мислити критично й мультизадачно (NEL. A framework, 2012). До складу рідних мов увійшли три мови, а саме китайська, тамільська і малайська, відповідно до найчисленніших етнічних груп Сінгапуру.

Обов'язкова освіта в Сінгапурі починається з початкової школи. Дошкільна освіта є не обов'язковою, що приводить до різного рівня підготовки маленьких сінгапурців під час вступу у початкову школу, включаючи їх мовну компетенцію. У 2010 році Комітет з огляду вивчення рідної (етнічної) мови при Міністерстві освіти Сінгапуру оприлюднив звіт «Виховання активних учнів та дослідчених користувачів», у якому підтвердив той факт, що діти вступають до початкової школи з різним рівнем знання етнічної мови (MTL Review, 2010).

Домінування англійської мови в офіційному житті та освітньому процесі певною мірою зумовило витиснення етнічних мов із комунікативного простору Сінгапуру. У 2010 році Оглядова комісія з питання викладання других (етнічних) мов зазначила в своєму звіті, що в більшості сінгапурських сімей домінує англійська мова, а учням із англомовного середовища все менше подобається вчити рідну (етнічну) мову. Відбувається постійне зростання кількості монолінгвальних родин, які спілкуються лише англійською мовою. Якщо у 1991 році 28% китайських студентів не спілкувалися у повсякденному житті рідною, китайською мовою, то у 2010 році цей відсоток уже становив 59% (MTL Review, 2010). Така тенденція спостерігається і серед індійських та малайських студентів: кількість повністю англомовних студентів серед індійців зросла від 49% до 58% та від 13% до 37% серед малайських студентів відповідно (Wu, 2017: 280). Незважаючи на домінування англійської мови в комунікативному просторі Сінгапуру, знання рідної (етнічної) мови є важливим для сінгапурських студентів, адже її вивчення є обов'яз-

ковим у школі і супроводжується складанням іспитів на різних етапах навчального процесу, включаючи фінальні екзаменаци на отримання Загальнонаціонального сертифікату з освіти.

Мультиетнічність та білінгвальна мовна політика Сінгапуру робить дошкільні заклади дуже важливими в процесі опанування маленькими дітьми другої мови та їх підготовки до початкової школи, де вивчення рідної мови стає обов'язковим. Навпаки, для дітей, чия мова спілкування не є англійською, дошкільний навчальний заклад забезпечує їх перше знайомство з англійською мовою. Діти, які вивчають як англійську, так і свою етнічну мову до восьми років, як правило, мають більше шансів опанувати обидві мови на вищому рівні, ніж ті, хто починають пізніше. Двомовність також ефективно впливає на когнітивний розвиток дитини, оскільки двомовні діти здатні концентрувати свою увагу краще, ніж одномовні діти (NEL Competencies, 2010).

В книзі «Виховання дітей раннього віку. Мова і грамотність», яка є невід'ємною частиною концептуальної рамки «Виховання дітей раннього віку», визначено головні цілі й напрями навчання англійської мови дітей дошкільного віку на рівні

програм K1 (5 років) і K2 (6 років), а також компетенції, які повинні бути сформовані у дітей старшого дошкільного віку. Головна увага на цьому етапі приділяється аудіюванню й розвитку примітивної мовленнєвої компетенції дитини. Інтерактивний підхід допомагає викликати у дітей зацікавленість у вивченні мов.

Основні напрями навчання дітей рідній мові у закладах дошкільної освіти Сінгапуру викладені в другій книзі концептуальної рамки «Виховання дітей раннього віку. Вивчення рідної мови». В книзі зазначено, що у ранньому віці дуже важливо закладати фундаментальну базу для розвитку вмінь і навичок слухати й читати на рідній (етнічній) мові, запроваджувати етнічну культуру через знайомство з рідною мовою та забезпечення спілкування з рідними, друзями та спільнотою на своїй етнічній мові. При цьому дитина розглядається як активний учасник навчального процесу, під час якого вона із задоволенням навчається рідній мові, впевнено спілкується нею з оточуючими та знайомиться з національною культурою (NEL. MTL, 2013). Головними цілями у навчанні дітей рідній (етнічній) мові у дошкільному віці визначено такі:

Таблиця 1

Цілі навчання англійської мови у закладах дошкільної освіти Сінгапуру (NEL. Language and literacy, 2010)

№	Цілі навчання	Вміння та навички, які повинні бути сформовані у дитини
1	Навчити слухати повідомлення, розуміти їх, отримувати задоволення від спілкування англійською мовою	<ul style="list-style-type: none"> – Отримувати задоволення від прослуховування казок, оповідань, віршів англійською мовою; – слухати історії англійською мовою, розуміти, реагувати мімікою або жестами; – визначати головні події та героїв оповідання або казки англійською; – слухати інших людей, розуміти і відповідати на їх прості запитання; – розуміти та виконувати одно- та двомовні інструкції.
2	Навчити застосовувати англійську мову для передачі інформації і спілкування з іншими людьми	<ul style="list-style-type: none"> – Виразити свої потреби й бажання англійською мовою; – ставити прості питання й відповідати на них; – обговорювати картинки, малюнки, саморобки.
3	Навчити читати, розуміти прості тексти англійською мовою і отримувати задоволення від читання	<ul style="list-style-type: none"> – Знати алфавіт, впізнавати друковані англійські літери (маленькі й великі), прості слова (наприклад, своє ім'я); – розуміти прочитане, бути здатним його обговорювати; – демонструвати цікавість до книжок, вміти розрізняти заголовки, титульну сторінку, перше слово абзацу тощо; – переказувати оповідання чи казки, виділяти й описувати головних героїв.
4	Навчити використовувати малюнки, символи, літери для передачі думок та інформації	<ul style="list-style-type: none"> – Впізнавати і писати свої імена; – писати літери (великі і маленькі); – вміти користуватися товстим олівцем/маркером для написання букв; – застосовувати знаки, символи для передачі значень (наприклад, круг для позначення місяця); – вміти писати власне ім'я; – копіювати короткі речення із дотриманням правил письма (відступи, пробіли між словами тощо).

- формування інтересу до вивчення рідної мови;
- формування базових мовних знань та грамотності;
- ознайомлення з місцевою етнічною культурою (NEL. MTL, 2013).

Основними критеріями базового рівня сформованості мовної компетенції і грамотності визначено такі вміння:

- слухати й розуміти повідомлення рідною мовою;
- застосовувати рідну мову для передачі певного контенту;
- впізнавати слова рідної мови й читати прості тексти з допомогою дорослих,
- малювати знаки, символи, літери для вираження своїх думок (NEL. MTL, 2013).

Умовами успішної реалізації програми навчання рідній мові в дошкільних закладах є дотримання таких принципів:

- 1) принцип навчання рідній мові як живої мови;
- 2) принцип включення культурних елементів для заохочення дошкільнят до вивчення рідної мови;
- 3) принцип адаптації процесу навчання рідній мові до дітей з різними потребами;

4) принцип застосування активного, інтерактивного та автентичного підходів до проведення занять із рідної мови (Wu, 2017: 278).

Крім застосування концептуальної рамки «Виховання дітей раннього віку» як керівництва для створення навчальних програм у закладах дошкільної освіти Сінгапуру, Міністерством освіти були також визначені такі засади навчально-виховного процесу, які безпосередньо впливають на ефективність мовної освіти дітей дошкільного віку:

- 1) якість професійної підготовки вчителів англійської або рідної мови;
- 2) якість викладання та навчальних ресурсів;
- 3) чіткі й адекватні цілі навчальної програми;
- 4) сучасні інтерактивні підходи до викладання та навчання;
- 5) взаємозв'язок, розуміння й підтримка з боку органів керівництва дошкільним сектором;
- 6) фінансове забезпечення навчального процесу (Wu, 2017: 279).

Слід зазначити, що білінгвальна освіта на дошкільному рівні у Сінгапурі не

Таблиця 2

Цілі навчання рідній мові дітей дошкільного віку у закладах Сінгапуру (NEL. MTL, 2013)

№	Цілі навчання	Вміння та навички, які повинні бути сформовані у дитини
1	Формування інтересу до вивчення рідної мови, бажання брати участь і отримання задоволення від участі у заходах рідною мовою	<ul style="list-style-type: none"> – Проявляти бажання співати, грати, читати вірші, книжки рідною мовою; – вміти ставити прості питання; – намагатися вживати нові слова рідною мовою; – самостійно починати прості розмови рідною мовою; – розповідати про події рідною мовою; – вміти малювати знаки, символи рідної культури.
2	Формування базових мовних знань та грамотності	<ul style="list-style-type: none"> – Розпізнавати слова й читати з допомогою дорослих; – розуміти прості повідомлення та інструкції рідною мовою; – ставити прості запитання та відповідати на них; – співати національні пісні, розповідати короткі вірші рідною мовою; – вміти виражати особисті думки, потреби чи бажання рідною мовою; – брати участь у простих розмовах рідною мовою; – бути знайомим із друкованими книжками рідною мовою; – розпізнавати печатні літери, знайомі слова рідною мовою, власне ім'я; – переказувати події рідною мовою тощо.
3	Ознайомлення з місцевою етнічною культурою, традиціями і звичаями	<ul style="list-style-type: none"> – Взаємодіяти з друзями, родиною, спільнотою рідною мовою; – вітати людей та звертатися до них рідною мовою; – розповідати про свій досвід рідною мовою; – ставити прості питання й відповідати на них; – переказувати, малювати традиційні національні казки, оповідання; – виражати думки через оповідання, вірші, прислів'я; – цікавитись інформацією про фестивалі, традиції, звичаї свого етносу; – брати участь у різних заходах етнічної спільноти; – ділитися своїм досвідом дотримання національних традицій (наприклад, зустріч Нового року).

є обов'язковою, питання її застосування вирішується самостійно кожним дошкільним закладом. В дошкільному секторі Сінгапуру функціонують кілька таких програм мовної підготовки: комплексне навчання лише англійською мовою; білінгвальне навчання з вивченням англійської та рідної мов (китайської, малайської або тамільської); програми повного занурення в китайську мову. Навчальні програми більшості дошкільних закладів Сінгапуру базуються на двомовній системі освіти, яка спрямована на підготовку дітей до формальної освіти у початковій школі. У дошкільних закладах існують два основні типи двомовних програм, а саме програма занурення й структурована програма. Для програми занурення передбачено збалансований вплив обох, англійської та рідної, мов протягом дня. У дітей є два вчителі, які говорять різних мовах, і вони однаково взаємодіють з обома протягом дня. Наприклад, учитель з англійської мови проводить навчання з однією групою дітей, а учитель рідної мови – з іншою. Для структурованих програм процес навчання рідної мови обмежується певним часом, відведеним для цього.

Серед трьох офіційно визнаних у навчальному процесі рідних (етнічних) мов у дошкільних закладах Сінгапуру найчастіше пропонується для вивчення китайська мова, що пов'язано з більшим попитом на її вивчення серед населення. Китайці складають 75% усього населення Сінгапуру, малайці – 14%, індійці – 9%, інші національності – 2% (Population trends, 2016). Ще не так давно батьки, які хотіли, щоб їх діти вивчали малайську або тамільську мову, віддавали дітей до дитячих садків при мечетях або до спеціалізованих лінгвістичних центрів.

У 2014 році 53 дошкільних заклади із 360, які належать громадським фондам, пропонували програми вивчення тамільської мови як рідної, що склало 63% від загальної кількості дошкільних закладів із вивченням тамільської мови (Jayapragas, 2016: 93). В дитячих садочках, які належать громадським фондам, у 2006 році була введена єдина навчальна програма з тамільської мови. Вона ґрунтується на положеннях концептуальної рамки «Виховання учнів раннього віку» і схвалена Міністерством освіти Сінгапуру. Головний офіс громадського фонду самостійно розробляє навчальні та поурочні плани для всіх дитячих садочків, організовує щорічні семінари-тренінги, на яких вчителі навчаються застосовувати інтегрованій підхід у навчанні тамільської мови.

На сучасному етапі все більше дитячих дошкільних закладів починають розширювати свої програми і вводити тамільську

і малайську мови у свої навчальні плани. Цей факт пов'язаний з урядовою політикою, спрямованою на укріплення двомовності в сінгапурському суспільстві, з одного боку, та обов'язковістю вивчення рідної мови у школі, її екзаменаційним статусом і, відповідно, підвищеним інтересом до її вивчення з боку батьків маленьких дітей, з іншого боку. Наприклад, такий крупний оператор дошкільних закладів Сінгапуру, як «ЕтонХаус», у 2016 році почав проводити заняття з малайської мови в декількох своїх закладах, а у 2018 році – з тамільської. У 22 закладах провайдера «Моя перша школа» у 2015 році була введена малайська мова, а у 2016 році у двох закладах – тамільська. Найближчим часом оператор має намір збільшити кількість дошкільних закладів із вивченням малайської мови до 30, а тамільської – до 5. В системі дошкільних закладів «Моя перша школа» працюють 18 вчителів малайської і 2 учителя тамільської мов. Інший крупний оператор дошкільної освіти в Сінгапурі «Спарклотс» («Sparklots») керує 360 центрами здогляду за дітьми і дитячими садками, половина з яких зараз пропонує вивчення малайської мови, а більше 10% – тамільської (Teng, 2018).

Всі дитячі садки, які підпорядковуються Міністерству освіти, пропонують на вибір вивчення китайської, тамільської або малайської мови. Таких дитячих садків Міністерство освіти Сінгапуру до 2025 року планує мати 60 (MOE. A strong start). Міністерство освіти Сінгапуру пропонує у своїх дитячих садках на вибір батьків реалізацію двох освітніх програм, а саме «Хай-Лайт» та «СтарЛайт». Програма «Хай-Лайт» спрямована на цілісний розвиток дітей у шести навчальних областях, таких як естетика та творчість, відкриття світу, мова та грамотність, розвиток рухових навичок, нумерація, соціальний та емоційний розвиток. Програма «СтарЛайт» ще називається програмою грамотності й спрямована на формування двомовності у дітей раннього віку. За цією програмою для вивчення пропонується англійська мова та одна з трьох рідних мов. У дитячих садочках при Міністерстві освіти Сінгапуру процес формування двомовності у маленьких дітей спрямований на розвиток таких вмінь і навичок, як слухання й розуміння, розмовна діяльність, активна участь у різних видах навчальної та ігрової діяльності рідною мовою. Використовуючи свою рідну мову для щоденного спілкування з учителями та друзями, діти створюють міцну базу для вивчення мови у школі (MOE. A strong start).

Існують певні проблеми у викладанні рідних мов у закладах дошкільної освіти Сінгапуру. Визнання англійської мови єди-

ною мовою навчального процесу та її домінування в офіційному й побутовому комунікативних секторах надали рідним мовам своєрідний відтінок другорядності та незначущості. Знижений попит на вивчення рідних мов порівняно з попитом на англійську мову зумовив нерівномірність поширення програм їх вивчення у закладах дошкільної освіти. Збільшення програм вивчення рідних мов у центрах догляду за дітьми та дитячих садках відбувається здебільшого за рахунок урядових ініціатив.

Крім того, бракує кваліфікованих викладачів рідних мов та їх ефективної професійної підготовки. Через обмеженість спеціалістів та фінансів, коли немає можливості наймати двох вчителів для одночасного викладання, більшість програм із вивчення рідних мов, як правило, є структурованими, а не програмами занурення.

Висновки

Проведений нами аналіз мовної освіти сингапурських дітей дошкільного віку продемонстрував, що білінгвізм є характерною рисою освітньої системи Сингапуру. Основними мовами, які вивчають сингапурці, є англійська як обов'язкова мова навчального процесу та рідна мова свого етносу (китайська, малайська, тамільська). Метою такої мовної політики держави є, з одного боку, забезпечення конкурентоспроможності своїх фахівців на міжнародній арені в умовах глобалізованої економіки, а з іншого боку, збереження культурної спадщини, традицій, цінностей, підтримка національної єдності за рахунок вивчення рідних мов.

Від початкової школи вивчення другої мови є обов'язковим, що робить заклади дошкільної освіти важливим етапом з точки зору початкового ознайомлення маленьких дітей із мовою, формування примітивних мовленнєвих компетенцій, підготовки до навчання у початковій школі. Той фактор, що дошкільний сектор у Сингапурі є приватним, обумовлює відмінності і в навчальних програмах дошкільних закладів, і в кількості мов, які пропонуються як мовна підготовка малечі. Структура, обсяг та зміст навчальних програм варіюються залежно від поглядів на дошкільне виховання та філософські концепції керівництва самих закладів. Уряд країни активно намагається впливати на систему мовної підготовки дітей дошкільного віку за рахунок розроблення й запровадження концептуально-методичних засад навчального процесу та регулювання його ресурсного і кадрового забезпечення.

Задля уніфікації навчальних програм і створення рівних умов підготовки дітей раннього віку до навчання у початковій школі Міністерством освіти Сингапуру у співпраці з досвідченими фахівцями була розроблена концептуальна рамка «Виховання дітей раннього віку». Значна увага в цій концептуальній рамці приділяється білінгвальній підготовці дошкільнят. Розроблені також керівництва для педагогів «Мова та грамотність», «Викладання рідних мов», у яких чітко викладені основні цілі та напрями навчання англійській та рідній мовам на цьому етапі розвитку дитини. Хоча концептуальна рамка «Виховання дітей раннього віку» має рекомендаційний характер, більшість сингапурських провайдерів дошкільної освіти розробляють власні навчальні програми, спираючись на її основні концептуальні й методологічні положення.

Іншим напрямом діяльності Міністерства освіти Сингапуру у сфері регуляції мовного питання в дошкільному секторі освіти є збільшення кількості центрів догляду за дітьми та дитячих садків, які пропонують для вивчення як англійську мову, так і всі три офіційних рідних мови. Ще до недавнього часу кількість дитячих закладів з можливістю вивчати тамільську і малайську мови була дуже обмеженою, серед рідних мов домінувала китайська мова. Задля розширення пропозицій із вивчення всіх трьох рідних мов у закладах дошкільного виховання Міністерство освіти з 2014 року почало організовувати дитячі садки з повним діапазоном мовної освіти для дошкільнят. В таких закладах разом із програмою загального всебічного розвитку дитини пропонується програма білінгвального розвитку дитини («СтарЛайт») на базі інтегрованого підходу до вивчення мови. Кількість таких дитячих садочків постійно зростає.

Проведене нами дослідження дало змогу зробити такі висновки. Приватний характер дошкільного сектору освіти і необов'язковість білінгвальної освіти на дошкільному етапі розвитку дитини зумовили розбіжності у підходах і принципах навчального процесу в закладах дошкільної освіти Сингапуру. Крім домінування англійської мови, спостерігаються поширеність китайської мови та обмеженість пропозицій з вивчення малайської і тамільської мов. Уряд вживає ефективних заходів з регулювання та уніфікації концептуально-методологічної бази білінгвальної освіти дітей дошкільного віку, а також забезпечення рівних можливостей двомовної освіти для дітей різних етнічних груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2020. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 13.12.2020).
2. Ефремова Л., Самедова А. Билингвизм и особенности овладения иностранными языками у детей дошкольного возраста. *Теория и методика обучения и воспитания*. 2017. № 1. С. 40–44. URL: <https://www.cyberleninka.ru/article/n/bilingvizm-i-osobennosti-ovladieniya-inostrannymi-yazykami-u-detey-doshkolnogo-vozrasta> (дата звернення: 13.12.2020).
3. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 13.12.2020).
4. Концепція розвитку англійської мови в університетах. 2019. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/.../2019-06-24-proekt-konts-angl-movi-1.docx> (дата звернення: 13.12.2020).
5. Яковлева О. Багатомовність українського суспільства як регулятивний фактор освіти і виховання в системі вищих навчальних закладів у контексті світового досвіду : дис ... докт. філос. наук : спец. 09.00.10. Київ, 2016. 416 с.
6. A strong start for every child at MOE Kindergarten. Ministry of education. *The republic of Singapore*. URL: <https://www.moe.gov.sg/preschool/moe-kindergarten> (дата звернення: 13.12.2020).
7. Jayapragas P. Leaders in education program: the Singapore model for developing effective principal-ship capability. *Current Issues in Comparative Education (CICE)*. 2016. V. 19, Issue 1. P. 92–108 URL: https://www.tc.columbia.edu/cice/pdf/08_Jayapragas.pdf (дата звернення: 13.12.2020).
8. MTL Review. Mother tongue languages review committee report: Nurturing active learners and proficient users. 2010. Ministry of education. *The Republic of Singapore*. URL: <http://www.moe.gov.sg/media/press/files/2011/mtl-review-report-2010.pdf> (дата звернення: 13.12.2020).
9. NEL. A framework. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. 2012. *Ministry of education. Republic of Singapore*. URL: <https://www.nel.moe.edu.sg> (дата звернення: 13.12.2020).
10. MTL. Language and literacy. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. Language and literacy. 2013. *Ministry of education. Republic of Singapore*. URL: <https://www.nel.moe.edu.sg/resources/frameworks-and-guidelines> (дата звернення: 13.12.2020).
11. NEL MTL. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. Framework for mother tongue languages. 2013. *Ministry of education. Republic of Singapore*. URL: <https://www.nel.moe.edu.sg/resources/frameworks-and-guidelines> (дата звернення: 13.12.2020).
12. NEL. Competencies. Nurturing our young for the future. Competencies for the 21st century. 2010. *Ministry of education. The Republic of Singapore*. URL: <http://www.moe.gov.sg/education/21cc> (дата звернення: 13.12.2020).
13. Population trends 2016. Ministry of trade and industry. *Department of statistics*. URL: <https://www.singstat.gov.sg/>

[-/media/files/publications/population/population2016.pdf](#) (дата звернення: 13.12.2020).

14. Teng A. More pre-schools teaching Malay and Tamil. January, 2018. *The Straits times*. URL: <https://www.straitstimes.com/singapore/education/more-pre-schools-teaching-malay-and-tamil> (дата звернення: 13.12.2020).

15. Wu S.P. 15 Translation of language policy from pre-school to primary school in Singapore: multiplayers at work. *Un(intended) language planning in a globalizing world: multiple levels of players at work* / C.Ch.S. Kheng (ed). 2017. P. 267–289. DOI: <http://doi.org/10.1515/9783110518269-015> (дата звернення: 13.12.2020).

REFERENCES

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini. [A basic component of preschool education in Ukraine]. 2020. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>.
2. Efremova L., Samedova A. Bilingvizm i osobennosti ovladenija inostrannymi jazykami u detej doshkol'nogo vozrasta. [Bilingualism and peculiarities of mastering foreign languages by preschool children]. *Teorija i metodika obuchenija i vospitanija*. 2017. № 1. S. 40–44. Retrieved from: <https://www.cyberleninka.ru/article/n/bilingvizm-i-osobennosti-ovladieniya-inostrannymi-yazykami-u-detey-doshkolnogo-vozrasta>.
3. Pro osvitu. Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 roku № 2145-VIII. [On education. Law of Ukraine. 05.09.2017 № 2145-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Kontsepsiia rozvytku anhliiskoi movy v universytetakh. [The concept of English language development in universities]. 2019. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/.../2019-06-24-proekt-konts-angl-movi-1.docx>.
5. Iakovleva O. Bahatomovnist ukrainskoho susplstva yak rehuliatyvnyi faktor osvity i vykhovannia v systemi vyshchikh navchalnykh zakladiv u konteksti svitovoho dosvidu [Multilingualism of Ukrainian society as a regulatory factor of education and upbringing in the system of higher educational institutions in the context of world experience]: dys ... d-ra filoz.n.: 09.00.10. Kyiv, 2016. 416 s.
6. MOE. A strong start for every child at MOE Kindergarten. Ministry of education. *The republic of Singapore*. Retrieved from: <https://www.moe.gov.sg/preschool/moe-kindergarten>.
7. Jayapragas P. Leaders in education program: the Singapore model for developing effective principal-ship capability. *Current Issues in Comparative Education (CICE)*. 2016. V. 19, Issue 1. P. 92–108. Retrieved from: https://www.tc.columbia.edu/cice/pdf/08_Jayapragas.pdf.
8. MTL review. Mother tongue languages review committee report: Nurturing active learners and proficient users. 2010. *Ministry of education. The Republic of Singapore*. Retrieved from: <http://www.moe.gov.sg/media/press/files/2011/mtl-review-report-2010.pdf>.
9. NEL. A framework. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. 2012. *Ministry of education. Republic of Singapore*. Retrieved from: <https://www.nel.moe.edu.sg>.

10. NEL. Language and literacy. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. *Language and literacy*. 2013. *Ministry of education, Republic of Singapore*. Retrieved from: <https://www.nel.moe.edu.sg/resources/frameworks-and-guidelines>.

11. NEL MTL. Nurturing early learners. A curriculum framework for kindergartens in Singapore. *Framework for mother tongue languages*. 2013. *Ministry of education, Republic of Singapore*. Retrieved from: <https://www.nel.moe.edu.sg/resources/frameworks-and-guidelines>.

12. NEL Competencies. Nurturing our young for the future. Competencies for the 21st century. 2010. Ministry of education. *The Republic of Singapore*. Retrieved from: <http://www.moe.gov.sg/education/21cc>.

13. Population trends 2016. Ministry of trade and industry. *Department of statistics*. Retrieved from:

<https://www.singstat.gov.sg/-/media/files/publications/population/population2016.pdf>.

14. Teng A. More pre-schools teaching Malay and Tamil. January. 2018. *The Straits times: web-site*. Retrieved from: <https://www.straitstimes.com/singapore/education/more-pre-schools-teaching-malay-and-tamil>.

15. Wu S.P. 15 Translation of language policy from pre-school to primary school in Singapore: multiplayers at work. *Un(intended) language planning in a globalizing world: multiple levels of players at work* / Kheng C.Ch.S. (ed). 2017. P. 267-289. DOI: <http://doi.org/10.1515/9783110518269-015>.

*Стаття надійшла до редакції 17.12.2020.
The article was received 17 December 2020.*